

HANDE, Türkisch-Deutsche Humoristisch-Satirische Wochenschrift, Numero: 10, Cild 1 – Sene 1, 22 Eylül 1332 - 5 Ekim 1916, Müdür-i mesul: Yakup [Aziz], Mahall-i tab'ı: Müdafaa Matbaası, İstanbul, haftalık.

Yalanın Hissesi

Tanin gazetesi takriben bir ay evvel iki makale yazdı: İlmin hissesi, sanatın hissesi. Tanin anlatmak istiyordu ki, bir şairimizin “bârikalar asr-i feyzi” bir âlimimizin “milliyet asrı” bir fen-şinasımızın “makine asrı”, hulasa herkesin “kendi işinin asrı” add ettiği bu devr her şeyden evvel bir şirket asrıdır. Her şeyi, bahr-i muhit gemilerinden iskarpın bağlarına, yeni Fransız muhitü'l-maarifinden “Hindistan'da Türk Saltanatı” muharririnin üslubuna kadar her şey müşterek mesainin mahsulüdür. Harp bu umûmî kaideden hariç kalamazdı. Kılıcın birçok muavinleri vardı. Tanin bunlardan bi'l-münasebe iki hissedar gösteriyordu: İlim, sanat.

Hindenburg kılıcından sonra ilk hissedar olarak “sinir”i zikr etmiş olduğu henüz hatırlardadır. Yalnız bu şirketin hisseleri ince bir nokta-i nazardan hürriyete benziyorlar. Verilmiyor, alınıyorlar. Buna da sebep hisselerin ve hissedarân hukukunun tahdidine imkan olmayışdır. Yalnız İtilaf Devletleri her kaide-i umûmiye gibi bu kaidenin de bir istisnası olup olmayacağını tecrübe etmekle meşgul: Yunanistan siyasetini pek iyi biliyorsunuz.

memiş, tahliye edilmiş. Alındığı ilan olunan üsera ve ganâim tahliye esnasında nakil olunması kâbil olmayan zuafâ' ile son harplerde artık hiç kullanılmayan bir takım eski kale toplarından ibaretti. Zorla hakikat yürürse demiş, İttifak Devletlerinin şimdiki mesailerini yürüten hakikatin güzergahını barikatlarla doldurmaktır. Mâ-hazâ yalanla ittifakın Romanya ile ittifaktan ziyade düşmanlarımızın işine yaramış olduğunu da itiraf etmeliyiz.

Fransa'nın medeniyete ne kadar büyük hizmetler etmiş olduğunu unutmayız. Fransızlar bu hususta her fırsattan istifade etmişler. İşte bütün Fransa'nın ateşler içinde yandığı bir zamanda bile sanayi-i nefiseye yeni bir şube daha ilave ettiler: Yalan. Beşinci sanat sayesinde Rodin'in sanatından daha ziyade inceldikleri gibi Rodin'in şöhretini gölgede bırakacak kadar meşhur mütehasıslar yetiştirdiler.

Siz yalanın harbe tesiri olmayacağını düşünmeyiniz. Harbin yalana tesiri oldu. Artık bu dereceye geldikten sonra harbi müteakip Fransa'nın yalnız coğrafya değil, ahlak kitaplarını da değiştirmesi zaruridir. Fransızların yalanı, İngilizlerin kibri gibi hafif bir nakısa-i şahsiye, fakat büyük bir fazilet-i milliyeye şeklinde. Ve onlar buna delil olarak:

- Yalan Fransa'ya harp-i umûmiyede General Joffre'den ziyade hizmet etti: O vilayetler verirken yalan dahili ihtilalleri avuttu, vilayetleri kanla boğulmaktan kurtardı diye bilirler. Biz bundan müteessir olmayalım. Eski bir darb-i meselimiz: "Yalancının mumu yatsıya kadar yanar" diyor. Fakat bu bir kişi içindir. Bütün Fransız yalancılarının mumları haydi sabaha kadar yansın: Fakat nihayet güneş doğmayacak mı?

F. R.

[Çevrimyazı: Çiğdem Önal Emiroğlu]